

N.Tóth Anikó

Ajándék Mamukának

– a selmeci különös hölgy legendáriumából –

Délutáni holtidő, a segéd még nem érkezett vissza a raktárból, igazgatom az árut a polcokon, néhány dobozt megcserélek, színben tetszetősebben illeszkedjenek. Nyílik az ajtó, jókedvűen csilingel a rézcsengő, nem fordulok mindjárt meg, befejezem a megkezdett mozdulatsort. De valami szokatlant, forróságot érzek a lapockáim között, a nyakamon, a tarkómra tűzött súlyos kontyom alatt. Mi több, különlegesen fanyar, semmivel sem összetéveszthető illat, talán leginkább szantál lengi be a helyiséget, beleremegnek az orrcimpáim. Ez kíváncsivá tesz. A polctól a pulthoz lépek. Előbb csak a körvonalait látom a kintről bevágódó éles fény miatt. Magas, széles vállú férfi. Baritonja kellemesen zeng, ahogy megszólít. A körvonalak fokozatosan határozott vonásokkal töltődnek ki: a magas homlokon átvetett fekete pánt és a szemtakaró elsőre kissé megdöbbenő látvány (ugyan mi történhetett vele, ilyen fiatalon...), de a fedetlen jobb szemben szenvedély csillan, nehéz szabadulni tőle, hogy szemügyre vehessem az arc többi részét, az orrtól a szájug felé igyekvő sekély árkot, a húsos ajkakát, az állat kettéosztó mély gödröt. Mindezt persze egy pillanat alatt, hiszen meg kell kérdeznem, mit óhajt. Nem vásárolni akar, hanem keres valakit. Nem egyetlen konkrét személyt, hanem valakit, bárkit, aki előkerülhet gyerekkora tájairól. Sorolja a szilaj fiúkat, akikkel szánkózott a Szentháromság-téren, köveket gyűjtött a Csillámló-hegyen, fürdött a Klinger smaragd vizében, verekedett az Óvár udvarán, csínyeken törte a fejét a gimnáziumi padokban, lányokról ábrándozott a botanikus kertben. Egyszer csak mondja a fiam nevét. Akit ma estére várunk Prágából. Hát jöjjön el hozzánk holnap fél hatkor az Alsó Rózsa utca 8. szám alá. Nem, nem tolakodás, örülni fogunk. Jancsinak nem idegen, mi, többiek pedig szívesen ismerkedünk.

*

Szombatonként Döni nálunk ebédel, míg Jancsi vakációzik. Vendég miatt nem térünk el a szokott menütől. A zöldbabot szereti, a kapros tökfőzelékért rajong, a lencsét is szívesen eszi. Marhapörkölt-maradékmal, sült hagymakarikákkal, kolbásszal. Ó, ezek a fenséges cuspajzok, dicséri Vilmuska főztjét, aki alig várja a szombatokat a hízelgő szavakért. Tőlünk ritkán jön elismerés, szóbeli legalábbis, kénytelen megelégedni azzal, hogy bőségesen, olykor kétszer is szedünk, üresen viszi a tálat vissza a konyhába. A kávé esős időben a verandán isszuk, napfényes délutánon felmegyünk a filagóriába. Döni mindig megmosolyogja a teraszos kertet, élcelődik azon, hogy a harmadik emeletre kell kaptatni egy jó kis kávéért. Nekik zsebkendőnyi, mély és sötét udvaruk volt, nem csoda, hogy gyerekkorát az utcán vagy a város körüli erdőben töltötte inkább. Nándi nem szívesen mászik föl velünk, az utóbbi időben a lépcsőjárás is nehezebbre esik, amúgy is szeret ledőlni a fásasztó hét után, ezért legtöbbször nélkülözzük a társaságát. Engem felvillanyoz a két fiatalember határtalan jókedve, megállás nélkül ugratják egymást. Szípközvetve anekdotáznak, hasonlítgatják a két nagyváros diákéletét, nagyokat mondvá versengenek, Pesten vagy Prágában történik-e izgalmasabb esemény. Van, hogy sejtelmesen összemosisolyognak, olyankor tudom, nem avathatnak be a korábban már megbeszélte titkukba, mindig nőügy, hát persze! Tapintatosan nem firtatom, elengedem a fülem mellett, bár kíváncsi vagyok. Pedig talán nem bánnák, ha tovább fűzhetnék a cinkosság fonálát... Döni mindig magánál tartja a vázlatfüzetét, beszélgetés közben rajta felejteti a tekintetét a gyufaskatulyányi Újváron, vagy a filagória ajtajával szemben a Paradajz oldalába hajított játékvárnak tűnő Óvár tornyán, szórakozottan firkál, satíroz. Fel-felkacag, furcsán buborékol a torka, olyankor Jancsi kedélyesen hátbaveregeti, meg ne fulladj, Mefisztofelészem... Csevegős sziesztánk végén leereszkedünk a házhoz, a kapualjban Döni elővárászol egy gondosan becsomagolt képet, amit érkezéskor elrejtett, hol Jancsinak, hol nekem nyújtja, barátságom vagy hódolatom jele, mondja ünnepélyesen, a hete-

diknél már szabadkozunk, de sértés lenne nem elfogadni. Szaporodnak az átszellemült tájak a szalon falán.

Egy délután Jancsi fejfájásra panaszkodik (hajnalban jött meg valami tivornyából, nem csoda). Döni ragaszkodik a filagóriához, az ég és föld közötti lebegéshez. Kérem, nem akar-e egyedül inkább. Ekkor karon ragad, szinte felröptet az első teraszra, a virágok közé, és csak sürget, mielőbb érzünk fel. Mamuka, sóhajtja, amikor kissé pihegve elrendezem a szoknyám a padon. És akkor kiszakad belőle a világfájdalom, mint nyári felhőkből a zivatar. Megkönnyebbül, mire a végére ér. Megkérdezi, ölembe hajthatja-e a fejét. Széttérpesztett ujjakkal fésülöm ki az erős szálú tincseket a homlokából. Arra kér, most én mondjam el az életem. Mesélek neki egy titokzatos országról, havasokról és fenyvesekről, ékszerdoboz városokról és Anahitról, a fekete szemű lányról, első és egyetlen bizalmasomról, akivel hol a boltjuk raktárában, hol a padlásunkon babáztunk, később beszélgettünk végig hosszú füllelt napokat, és nem jöttünk elő alkonnyatkor sem, amikor aggódva kiáltozták nevünket a szüleink.

*

Az ebédlőasztalon felejtette a vázlatfüzetét. Vagy szándékosan hagyta itt? Sebtében kerekedtek fel Jancsival, szokás szerint világmegváltó terveket forgatva.

Hosszan nézem a füzet borítóját. De nem a díszítése érdekel. Fontolgatom, felnyissam-e. Bizsereg a kíváncsiság bennem. De hát nem kaptam engedélyt. Olyan ez, mintha a legbensőségesebb titkait kukucskálnám meg. A legféltettebb zugaiba lesnék be. Mintha valaki beleolvassa a nagylánykori naplómba. Az Anahittal váltott leveleimbe ifjúházas éveimből... Azt hogy viselném vajon?

Magammal viszem a szalonba, ahol késődélutáni fények kényeztetik a hatalmas üveges szekrényt, a karosszékeket, a kecskelábú asztalkát. A pamlagra ülök, előbb magam mellé teszem, majd hirtelen felindulásból az ölembe veszem a vázlatfüzetet. A borító felmelegszik a forró tenyeremtől. Habozok, aztán mégsem tudok ellenállni.

Felütöm, lapozom. Ötletek, kusza vonalak, szénrajzkezdemények, firkák az első oldalakon. Semmit nem mondanak. Csalódott vagyok. Már-már félrerakom, amikor úgy a tizedik lapon megpillantom az első nőalakot. Fésülködik, pucér bal melle fölé húzott buja hajtincseibe akasztja a virágmintás nyelű fésűt. A jobb melle is fedetlen, egyik lábával egy zsámolyra támaszkodik, combjával elfedi az ágyékát. Egy másikat oldalból mutat, ahogy ül hátrátámasztott könyökkel, előremeredő mellbimbókkal, csípője körül lágy kelme hullámszik. A következő lapon egy ugyancsak csupasz nő kifeszített karjaival egy törölköző két csücskébe kapaszkodva a hátát dörgöli. Mellei ágaskodnak, szemérme bolyhos. Azután egy háttal ülő nő, rövid haja alól kikandikál a fülcimpája, széles, húsos a háta, a csípője puhán hullámszik, ipszilon jelzi a feneké árkait. Egy kanapén féloldalt fekvő asszony, oldalt biccenő hatalmas keblekkel, legyezőszerűen szétnyílt ujjai a köldöke alatt a fekete bozót felé kúsznak. Hájfodrok, hajlatok, testzugok, bimbók, változatok pucérságra. Becsapom a vázlatfüzetet. Felállok, kioldom a kapcsokat a szoknyámon, hagyom, hogy lecsússzon. Kigombolom és levetem a blúzom. Lesodrom a harisnyám, letolom a harisnyakötőm. Kibújok a kombinéből. Sosem járkáltam pőrén a házban. A fürdőből a hálóba szigorúan köntösben lépek, csak sötétben vetkőzöm. Ez most nem én vagyok. A ruhátlanság felszabadít és felizgat. Elsétálok a cserépkályháig. A hatalmas szekrény üvegajtói megsokszorozzák a sziluettet, elismerően bólintanak a porcelán szobrocskák. Biztatóan mosolyog rám a kályha mellől a fából faragott néger fiúcska. Megkerülöm a nagy asztalt, leülök a karosszékre, a kárpit csiklandozza a hátsómat. Tovább megyek, leheveredek a pamlagra, bizsereg a csípőm, az ágyékom. Hasamhoz szorítom a díszpárnát. Felállok, a hálóba sietek. Megállok a fésülködőasztal előtt. A tükör egy öregedő aktot fest. Idegen magamra meredek.

Összerezzenek, amikor nyikordul az előszoba ajtaja. Visszafutok a szalonba, összekapom a szétszórt ruhadarabokat, bemenekülök a fürdőszobába, magamra zárom az ajtót.

Jó napot, asszonyom.

Jó napot, uram. Szerencséje van, már megjött az új áru, mivel szolgálhatok?, mondom szórakozottan a kassza mögül, a fiókokban rendezgetem az érméket, s csak a következő mondatra emelem fel a tekintetem.

Nem vásárolni jöttem, mondja, s leveszi fényes szalaggal díszített, kifogástalan homburg kalapját.

Hanem mit óhajt?

Levelet hoztam.

Levelet?

Parancsoljon, asszonyom.

Ibolyalila kopertát húz elő a súlyos szövetkabátja belső zsebéből. Rajta a nevem, még hozzá a lánykori családnevem.

Önnek szól, jól sejtem?, köhint.

I-igen, mondom kissé zavartan, mert közel három évtizede nem gondolok magamra a lánykori családnevemen.

Amíg nézegetem a jól ismert határozott betűket, forgatom a postai bélyegző helyét keresve, a titokzatos férfi, akit persze egy percig sem néztem levélkihordónak, mert azokat amúgy is személyesen ismerem, hirtelen távozik. Mire kiszaladok utána a trotuárra, nyoma veszik. Nem kérdezhetem ki, honnan jött, hol találkozott a feladóval, mi járatban nálunk. A kopertát felbontatlanul a táskámba rejtem. Nem akarom, hogy Nándi rajtakapjon, hogy nem dolgozom. A levél olvasásának elhalasztása különleges izgalmi állapotban tart egész délután. Próbálok valami ürügyet találni, hogyan szabadulhatnék korábban. Kapóra jön Wetzler, valamit pusmogznak az urammal a hátsó traktusban, aztán veszik a kabátjukat. Nándi másfél óra múlva ígéri visszatértét.

Még el sem hal a rézcseggő hangja, miután behúzzák maguk mögött az ajtót, máris a táskám után nyúlok. A pultra fektetem a kopertát, óvatosan belecsúsztatom a sarkán a papírkést, gyengéden nyiszitálom. Szétsimogatom a négyrét hajtott, ugyancsak halvány ibolya papiroost. Szantáillat szabadul ki, felidézve a délutánt, amikor először toppant be a kereskedésünkbe. Mintha egy évszázad pörgött volna le azóta. Keresem a levél elejét, egyáltalán nem lepődöm meg, amikor az egyik oldal közepén találok a drága Mamuka megszólítást, ahonnan csigavonalban csavarodik a végtelen mondat, közben miniatűr rajzok a városról, kapuk, ablakok, tornyok, egy kávéházi asztalka, a diadalív, a nagy képtárban tett séták látványelményei szavakra fordítva átkúsznak a további oldalakra, olyan szemléletes, mintha ott járnék vele, mélyen beszívom a folyóillatot, hallok az autók zúgását, édesen omlik szét a számban a madelaine, végül a hála tirádái, hogy mindez megvalósulhat az én közbenjárásommal, majd aláírás helyett egy mosolygós önportré. Mutatóujjammal többször megsimítom a tollrajzot. Összehajtogatom, visszahelyezem a kopertába, majd a táskámba, kiszolgálom a sorra érkező vevőket, szokatlanul nagy a forgalom estig, a másfél óra múlva visszatérő Nándi elégedetten nyugtázza a bevételt, elrámolunk, a segéd lehúzza a redőnyt, felballagunk a lépcsőkön, vacsora előtt a kopertát a hálóba csempésem, a párnám alá rejtem. Egész éjjel forgolódom az örömtől.

*

Egyedül maradok a képpel.

A szem! Sötét üveggolyó a festmény közepén, melyen megcsillan egy fénypötty. Magába fordul, bár kifelé néz. Micsoda tájat láthat odabenn, milyen érzéscsombok hullámoznak, hová tartanak a vágy ösvényei, merre csábítanak az égen himbálózó szenvedélyfátylak!

A fény balról cirógatja a féloldalt forduló arcot, az elkeskenyedő másik oldal árnyékos, a szemtakaró szinte összeolvad a sötét háttérrel. A magas homlokot átszeli a fekete pánt, majd eltűnik a hátraférsült, erős szálú sötétbarna haj alatt. A fülkagyló befejezetlennek tűnik, a borotvált arcon többet pepecselt. Fél orrcimpára, orrhegyre fényfolt vetődik, a szájhoz vezető árok körül dús árnyékok. A húsos száj halványpirossal jelezve, az állgörbület sötét ecsetvonásokkal kiemelve. A kihajtott fehér galléron és ingvállon zöldesszürke árnyékok gomolyognak.

Jobboldalt lenn az ajánlás lendületes, kissé jobbra dőlő, egyenletes betűkkel. A szeretettel téi határozott vízszintes vonallal egyberántva. Alatta a teljes név, a gé mint sarló, a családi és keresz-

tnév között a ká rákúszik az öre, az ő két pontja vízszintes vonalakká feszül kétszer is, az en szára a végén lazán, egykedvűen lecsüng.

Megragadom kétoldalt a puritán fakeretet. Felemelem, egy fejnyi magasságba, mintha itt állna előttem. Magam sem értem, miért kezdek táncolni vele. Engedelmesen forog velem, én pedig a szeme körül keringek, biztonsággal tartja az egyensúlyom, miközben gyorsítom a ritmust. A padló és a bútorok sóhajai adják a zenét ehhez a különleges valcerhez. Hármát kondul az óra. Ez kizökkent, megálllok, leeresztem a képet, elfáradtak a karjaim.

Helyet keresek a portrénak. Ha a szalonban akasztanám ki, át kellene rendezni a tájképeket. De nem bontom meg a rendet. Hiszen többször megdicsért, milyen jó ízléssel illesztettem egymás mellé az egyre szaporodó festményeket. Az automobilos a kedvenc, ahogy az idegen tárgy bizarr lámpaszemeivel felbukkan a kék hegyek közül leereszkedő úton. Akkor viszont hová. Az étkezőben biztosan nem, az ott uralkodó örökös félhomály egyetlen képnek sem tesz jót.

Átmegyek a hálósobába. Az ágyam melletti falon még találok helyet Gitti és Jancsi portréja között. Hiszen a fiam lehetne. Ahelyett, aki születése előtt kivált belőlem...

A komódra állítom, lemegyek az udvarra. Épp nyílik a kapu, a pékinas meghozta a kenyeret. Szívesen segít, ha megkérem. Kalapácsot és szögeket kerítek a szerszámoskamrából. Nagy gyakorlatom van, amit megkönnyít a példás rend. A pékinas ügyesen dolgozik.

Rokonuk a félszemű? kíváncsiskodik.

Nem. Vagyis igen, mondom bizonytalanul, és bosszankodok egy sort, hiszen így indulnak a pletykák.

Látásból ismerem, gyakran megy el a házunk előtt.

Kedveli a botanikus kert fenyőit, próbálom másfelé terelni a szót.

Netán megkérte Gitti kezét?

Jogos kérdés, hiszen a lányom arcmása mellé szögeztetem.

Gittinek más udvarol, mondom hűvösen, hogy ne tegyen fel több tolkodó kérdést. Szerencsére elkészül, kezébe nyomok némi aprót a szolgálatért, s alig várom, hogy végre távozzon.

Az ágyon ülve nézem a festményt.

A szem ott középen megbabonáz. Gyerekkori meséim egyszemű óriását idézi.

Este sokáig nem jön álom a szememre. Az az érzésem, többen lettünk a szobában, s valaki erősen figyel. Nándi szuszog, fel-felhorkant, nyöszörög, összerándul, az ágy reccsen alatta, ahogy a hátáról az oldalára hengeredik.

Felhajtja a takaróm. Lefekszik mellém, összegömbölyödik, mint Gitti vagy Jancsi, amikor kicsi korukban rosszat álmodtak.

Mamuka, suttogja forrón.

Ringatom, simogatom a vállát, a karját, kézfejemet végighúzom az arcán, egyenként felszárítom a selymesen sima bőrön elkenődött könnyeit. Csapzott hajából kisfiúillat hever el a párnán. Bújik hozzám, mint az anyjához, akit három éves korában elvesztett. Dajkálom, mint a fiamat, aki valamivel több, mint három hónapot élt bennem.

Mamuka, hüppögi.

Magamhoz szorítom. Süt a remegő teste.

Arra ébredek, hogy valaki erősen kívánja, nyissam ki végre a szemem. Óvatosan húzom fel a szemhéjam, kilesek a pillák mögül. Az uram áll az ágyam mellett. Mi üthetett bele. Miközben úgy teszek, mintha nyújtózkodnék, végigtapogatom a lepedőt magam mellett. Csalódottan veszem tudomásul: csak álmodtam, hogy valaki hozzám simult az éjszaka.

Ez mióta van itt, Mária? kérdi az uram rekedten, reggeli köszönés helyett, szigorú mutatójújját az új képre szegezve.

Tegnap délutántól, rebegem, mint aki fél lábbal még álombeli tájakon jár.

Nem a megfelelő helyen van, mondja szárazon.

Sajnos a szalon már tele van festményekkel.

Ott az étkező. Vagy az előszoba.

Ezt maga sem gondolja komolyan, Ferdinánd, ülök fel borzadva. Az étkező és az előszoba teljesen méltatlan környezet bármilyen kép számára!

Igaza van, Mária. Akkor leakaszt egyet a szalonban, s a helyére teszi ezt az újat.
Nem kívánhat ilyen...
Ez mégiscsak hallatlan, hogy a hálósobánkba betolakodjon egy idegen!
Miről beszél? Kicsoda idegen? Hogy-hogy idegen?, habogok a dühtől. Hiszen olyan, mint egy családtag.
De mégse lóghat Jancsi és Gitti között!
Ugyan, Nándi, hiszen olyan, mintha a fiam... fiunk lenne. Jancsi amúgy is a fivéreként szereti. Isteníti.
Csak nem féltékeny?
Ugyan, Mária...
Maga is kedveli a társaságát, vagy nem? Micsoda művelt, szellemes, nagyvonalú ember!
Micsoda istenadta tehetség!
Mária, maga mindig is szeretett túlzásokba esni. Kedvelem, igen, egy bizonyos határig. Azon túl azonban kifejezetten fáraszt és zavar.
Mi zavarja?
A pillanatnak él. Meg a zavaros eszméi egy ködös jobb világról, az osztályok nélküli társadalomról, amelyben felszámolódik a magántulajdon, és mindenki boldog. Teljesen elszédíti Jancsit, nem lesz jó vége... Meg hogy nagyvonalú? Hm. Nagyvonalúan szórja a pénzt. Többek között azt, amit, Mária, magától kap...
Hagyja ezt abba, kérem, Ferdinánd. Már százszor megbeszéltük. Nem szűkölködünk, tehát van lehetőségünk segíteni. Én pártolom a művészetet, különösen a fiatal művészeket.
Az ilyen életművészek, hadonászik a kép felé, nem becsülik az adományokat.
Hogyne becsülnék. Hiszen utazni tudott, Bécsben járt, Berlinben, Párizsban, Firenzében. Képtárakat látogatott.
Meg kocsmákat.
Ezt honnan tudja?
Dicsekedett Jancsinak.
Azzal nem dicsekedett, mennyi hatás érte a galériákban? S hogy kiváló minőségű festékekhez jutott?
Likőrökről, pezsgókról hadovált. És nőkről.
Ferdinánd, nem látom értelmét ennek a beszélgetésnek.
Csak nem féltékeny? Mária!! csattan fel gúnyosan.
Bevonulok a fürdőszobába. Piros foltok a nyakamon, a bosszúság rózsái. Hosszan locsolom az arcom hideg vízzel. A hajam kétszer annyi ideig tart kontyba kényszerítenem, mint máskor. Mióta készülök, hogy levágatom... Amikor végre elkészülök, higgadtan nyitom az ajtót. A háló üres. Gitti és Jancsi arcképe között szögek ütötte sebek a falon. Berontok a szalonba. A rám szegeződő szem a cserépkályha mellé vonz. Mintha a sarokba lenne állítva. Felkapom a képet. Vissza a hálóba. A párnámra fektetem. Tűnődöm, ki segít majd a helyére tenni.

*

Sokáig tart még?
Pihenhettek kicsit.
Hozatok egy teát. Vagy inkább kávét inna?
Köszönöm, a tea nagyon megfelel.
Herbateát vagy indiait kér?
A herbateát választom.
Szólok Vilmuskának.
Rágyújthatok?
Parancsoljon.
A napfényes szalonból a hűvös étkezőbe nyitok, csaknem felborítom az ajtó mögött izgatottan hallgatózó Vilmuskát. Riadalom és bocsánatkérő esedezés pírjától maszatos az arca.
Épp kérdezni akarom, nincs-e szükség valamire, rebegi nem túl meggyőzően.

Teát kérünk, mondom elnézően, nem szeretném a meghitt hangulatot holmi háziasszonyi zsémbeskedéssel elrontani. Megkönnyebbülve tipeg az előszoba irányába.

Herbateát. És fenyőmézet is hozzon, vetem utána.

Fenyőmézet? torpan meg csodálkozva. Az úr azt csak kivételes alkalmakkor engedélyezi...

Hát most kivételes alkalom van, vágom rá úgy, hogy a szalonba is behallatsszon.

A cserépkályhának támaszkodó alak szinte felszívódik a gomolygó füstkarikák mögött, amint visszatérek a szalonba.

Szivar?, szimatolom elismerően.

Tegnap egy kisebb tájképet cseréltem egy doboz styjavnycskára, ha már a trafikban nem jutok hozzá, mondja némi iróniával. Nem ilyen jót persze, mint ezek, rajzol a szivart tartó jobb karjával egy elegáns félkört a cserépkályhán túl a különböző nagyságú festmények felé.

A füstből boltív kerekedik a feje fölött. A hamut a fehér porcelán tálca pöccinti, baljával csípőmagasságban végigsimítja a hamutálcát tartó fából faragott, piros kabátos, mosolygós néger fiúcska fejét. Ezt mindannyiszor megcsodálja, amikor nálunk jár. Szerét ejti mindig, hogy szinte kéjesen hozzáérhessen.

Megnézhetem, mennyit haladt?

Nem szoktam hölgyeknek ellenállni... de most jobb szeretném, ha türelmesen megvárna...

Nocsak! Valami gond van?

Még nem vagyok biztos magamban.

Ne mondja, Döni, ennyi portré után...

Nem mindegy, ki a megrendelő.

De hiszen ez nem is megrendelésre készül.

Annál inkább.

A mi kapcsolatunk különleges természetéből fakadóan se lehet kedvezményem?

Éppen emiatt állok hozzá érzékenyebben.

Talán babonás?

Azt nem mondanám. Csak szeretném, ha elégedett lenne.

Az uram portréja is bizonyítja...

Ott nagyon szigorú voltam magammal.

És a lányomé is kiváló lett.

Gitti légiessége szárnyakat adott az ecsetnek...

Akkor az enyémmel mi a baj?

Nincs baj. Csak kérem, várja meg, míg elkészülök. Hogy mindketten elégedettek lehessünk.

Maga gonosz ember, Döni! Hagyja, hogy egy asszony betegre kíváncsiskodja magát!, mondom huncut szemrehányással.

Sajnálom és röstellem, hogy gonosznak talál. Nem tudom, képes leszek-e így befejezni a portrét... néz bele mélyen a szemembe a fél szemével, amikor előlép a karikamintás füstfüggöny mögül.

Ettől a pillantástól mindig elgyengülök. Mintha minden akaratom elhagyna, és ez a markáns arcú, széles vállú, szilaj fiatalember bármire rávehetne. Még akár arra is, hogy levetkőzzek előtte. És ő ezt pontosan tudja.

Kénytelen lesz! fenyegetem meg a mutatóujjammal.

Kérhetem, hogy ezt a különleges mosolyt megtartsa néhány percig? lép vissza az állvány mögé, miközben le nem veszi a szemét rólam.

Egészen zavarba hoz. Elszoktam már attól, hogy egy férfi rajtam felejt a tekintetét. Nándival összenézünk néha. A három évtized alatt eltűntek a vágy szikrái, szemrehányás, bosszankodás és gyanakvás pontocskái úsznak csak a matt opáltükörben. Különösen azóta, hogy ez a félszemű betoppant az életünkbe közel tíz éve. Hogy lehet ugyanazt a mosolyt megtartani, rávenni a szájsarkakat, hogy maradjanak vesztég, a felsőajkat, hogy ne engedje az alsót, az arcizmokat, hogy fájdalomig feszüljenek, a ráncokat, hogy ne mélyüljenek tovább...

Vilmuska átcsoszog az étkezőn, a csészek jókedvűen kocognak az üvegtálcán, a teailat előre-siet, összegubancolódik a szivarfüst emlékével. Vilmuska a küszöbön megtorpan, feltehetően

kiérzi a helyzet rendkívüliségét, elbizonytalanodik, de tapintatosan nem kérdez, visszafojtott lélegzettel rácsúztatja a tálcát az asztalkára, összekoccan az üveg a porcelánnal, nem biccentek, nem hagyom jóvá, a mosolyt tartom roppant fegyelemmel, Vilmuska hátrálva távozik, nagy igyekezettel emeli a lábát, hogy a papucsja semmi hangot ne keltsen, a padló mégis megmegnyikordul lépte nyomán.

A fény lassan lecsúszik az arcomról.

Nem látom a jobb karját az állványtól, de hallok a surrogásból, hogy sok kis ecsetvonással dolgozik szaggatott ritmusban, s míg az én mosolyom kővé dermed, az ő fél arca folyamatosan átrendeződik, lélegzése egyre hallhatóbbá válik, felgyorsul, már-már zihál, olykor füttyent, sípol, horkant, ijesztő és mulatságos egyszerre.

Legyen vége már.

Hátralép, hosszan szemlél, hirtelen visszatér, valamit igazít, szöszmötöl. Kinéz, összevet.

Bámulatos, ahogy percek óta semmit nem változik a mosolya, mondja egyszer csak takarásból.

Örökre így maradok, nevetem el magam az elismeréstől, miközben felszabadítom az arcom.

A vásznon biztosan, jelenti ki ünnepélyesen. Ebből sejtem, hogy a végére jár.

Koppan az ecset a tartóban, mint egy mondat végi pont.

De nem jön elő, minden apró részletet, árnyalatot újra átvesz. Nem tudom, zavarhatom-e, megtörhetem-e a csendet, felállhatok-e a karosszékéből. Már-már az az érzésem, nincs is ott az állvány mögött, elillant a füsttel. S hogy magam is csupán árnyék vagyok a félhomályba süppedő szalonban.

Akarja látni? kérdezi kisfiús pajkossággal, nyoma sincs az előbbi ünnepélyességnek.

Csaknem megengedi? kérdezek vissza, a kacér felhangon magam is meglepődök.

Csak a kezét nyújtja ki hívogatóan az állvány mögül. Nem esik nehezemre felállni, és nem parancsolok kimért tempót a lábamnak, ahogy a korom és valami íratlan etikett megszabná. Egykettőre ott termek mellette.

A mosolyt nézem. A vonások ismerősek, a mosoly idegen.

Ez én is vagyok. Meg nem is.

Csalódott?

Ilyennek lát...

Mást várt?

Igen. Vagyis nem. Vagyis nem vártam semmit.

Nem fordul felém, csak a szeme sarkából figyel, kicsit szűkölve. A képet nézzük egyre.

Ha elégedetlen, kezdjük újra.

Nem vagyok elégedetlen.

Hiányérzete van.

Nincs hiányérzetem.

Mégis az a benyomásom...

Nekem meg az a benyomásom, hogy maga egy...

Forró hullám tör fel a mellkasomból, csapkod a nyakam körül, elborítja az arcom.

Egyszerre mozdulunk. Ez nem is ölelés, a levegő kiszorul belőlem, pedig a hatalmas tenyerét a hosszú ujjakkal eltartja a hátamtól, nehogy összemaszatolja a vajsínű blúzom. Az arcom csiklandozzák a nyitott ing alól kitüremkedő szőrszálak.

Ördögfiók, suttogom közéjük, mélyen beszívom a fiatal férfitest páráit.

Egyszóval mégis tetszik, sóhajt megkönnyebbülten, miközben ringat az erős karjában.

Kattan az étkező ajtaja, súlyos léptek közelednek, szétrebbenünk, az óra kettőt kondul.

Az uram a látszólag üres szalonba érkezik, fújtat, az utóbbi időben próbára teszik a lépcsők. A Fő utcáról, a teraszról az Alsó Rózsa utcára negyvenöt lépcső vezet, a kaputól az emeletre meredek tizenhárom.

Csakhogy megjött, bújok elő lelkesen a vásznon mögül. Szinte összerezzen, mint akit leskelődésen kaptak.

Nézze, elkészült az én portrém is.

Hárman ácsorgunk és bámulunk a vásznonra.

Kisebb, mint az enyém, állapítja meg összehúzott szemmel. Jellemző. Neki a mérték a fontos. Ennyi kiló kávé, ennyi liter bor, ennyi darab konzerv. A mosolyra nincs szeme. Az árnyalatok nem izgatják.

Mivel tartozom? szegezi Döninek a kérdést.

Ajándék Mamukának, jelenti ki a félszemű.

Az nem lehet. Adjon kedvezményt, de ingyen nem fogadhatjuk el.

Én pedig nem fizetségért csináltam. Viszonzni szeretném, legalább részben, mindazt, amit kaptam, kacsint rám huncutul.

Az uram nem erőlteti tovább. Vacsoraidő van. Vilmuska már a tányérokkal csörömpöl az étkezőben. Az uram szigorú szabályok szerint él.

Tartson velünk, Ödön, mondja kimért szívéllyességgel.

De előbb mosson kezet, szólok rá, mint valami szutykos kisfiúra, aki kerüli a tisztálkodást, s mutatom az ajtót a hálóba, ahonnan a fürdőszoba nyílik.

Szervusz, köszön az ágyam mellett függő önarcképének.

Vacsora közben rengeteget beszél, mintha minden feszültséget ki akarna takarítani magából. Az uram egykedvűen hallgatja. Nem bánna, ha mielőbb lepihenhetne. Én pedig tartóztatnám, de érzem, hogy szabadulna. A kapuig kísérem.

Ördögfiók, suttogom bele a sötétségbe, amikor lépteinek visszhangja is elül a macskaköveken.